

maken van een voorstelling, dat fascinerende proces van actie en tegenreactie, waardoor je soms interessantere lagen aanboort dan in het startmateriaal. Soms kom je lager uit dan gemikt, maar dat risico wil ik lopen. Ik ben er de man niet naar om alle invloed van buiten af te weren. Kleine gebeurtenissen brengen bij mij een gedachtengang teweeg die dan weer snel kanaliseert naar de vertoning die ik aan het maken ben."

Je vertelde over 'De knecht van twee meesters', dat je in de auto een Italiaans liedje hoorde, wat dan de scène met de regenschermen werd.

"Ja dan breekt de hemel open, koppel je daar meteen dingen aan vast. Ik ga erg associatief te werk. Dat is mijn kracht en daaraan heb ik laten peuteren. Dat is ook één van de grote lessen van Rotterdam. Ik ga nu op zoek naar een manier van theater maken waarbij ik, zij het tien of vijftien jaar later, weer aansluit bij het uitgangspunt waarmee ik in het theater ben gestapt."

"Theater is voor mij ruimte en tijd in elkaar laten vloeien, sprongen maken, anachronismen gebruiken, tegenstellingen uitspelen, wishful thinking, mensen laten zien zoals je zelf één zou willen zijn. Je toont een ideaalbeeld van jezelf, kerft heel bewust in je eigen ziel, trapt er op. Theater is de ervaring van een mensenleven. Sommigen vinden dat minderwaardig, 'want het moet getoetst aan Hogere Waarden'. De motorische kracht van het theater is het kunnen omzetten tot tekens van eigen ervaring, het onbewuste. Zo kom ik weer bij Grotowski: iets ont-dekken omdat het eerder was toegedekt."

Het probleem is dus toch een groep medewerkers vinden die volledig op die problematiek inspelen. Je zoekt een nieuwe Camera Obscura, uiteindelijk?

"Daar droom ik van, dat klopt, Daar blijft iets van achter waarvan ik geen afscheid kan nemen. Ook in mijn donkerste dagen in het Ro-Theater, wist ik dat dat de manier van werken is die voor mij de meest vruchtdragende is geweest. Ik wil terug naar een zeer goed op elkaar ingespeelde kern van mensen. Ik wil ook mensen van zeer verschillende disciplines verzamelen. Mijn ambitie trekt mij naar het muziektheater, naar de opera. Ik wil een nieuwe formule vinden, zonder dat het meteen benoembaar is, geen muziektheater, operette of musical of zo. Het ergert mij dat er in de opera met de moderne muziek zo weinig gebeurt, op het klassieke nummer na van eens om de zoveel jaar een hedendaagse componist. Ik wil zien of we een vorm kunnen bedenken waarbij mensen die nieuwe muziek componeren, betrokken worden."

Theemuts

"Ik heb opera lang op de achtergrond gehouden, maar plots slaat het toe. Die ervaring is zo goed geweest dat ik in het repertoire wil duiken, uitzoeken wat ik er in kwijt kan, of ik in staat ben om een parallel tussen Figaro en Don Giovanni op de scène uit te tekenen. Ik wil iets met de vreemde zwevende wereld van *Parsifal* doen, ik moet daar kunnen aan peuteren. Het is een intense uitdaging. Die fascinatie zit ook achter mijn ontslag in Rotterdam."

"Als leider van het gezelschap, met drie regies per jaar, had ik geen rust of tijd meer om opera te kunnen maken. Ik wil niet meer gedwongen zijn telkens weer belangrijke dingen te moeten weigeren. Ik ben hier langer gebleven dan men verwacht had. Men heeft die roofofbouw op mezelf toegelaten, geen ruimte willen maken voor de noodzakelijke ontwikkeling van mezelf als kunstenaar. Ik voel me dan soms een theemuts, die het allemaal warm houdt. Ik ben er omdat dat een veilig gevoel geeft. Men heeft botweg geweigerd om dit inadequate gebouw te verbouwen, een noodschouwburg die al twintig jaar afgeschreven is. Nu zitten we in een klimaat waar alleen nog over inleveren wordt gesproken. Mensen die me echt gesteund hebben, als Hans Keller, verdwijnen uit het bestuur. Het restbedrag dat aan cultuur besteed wordt, is steeds kleiner en dat precies op een ogenblik dat we met het Ro-Theater onze troep verder moeten uitbouwen, maar je krijgt alleen te horen: inleveren! Ik wil niet gecorrumpeerd worden. Het is dus een bevrijdende beslissing, treurig ook omdat ik mensen achterlaat aan wie ik me zeer ben gaan hechten, acteurs, stafmedewerkers, ... Ik ben meer Rotterdammer geworden dan ik ooit vermoed had."

Laten we over je toekomstprojecten spreken.

"Ik krijg nu vrije tijd en zou dus erg graag opera's aanpakken. Ik wil Wagner te lijf, *De Ring*, vanzelfsprekend, maar ook *Tannhäuser* of *Parsifal*. Mozart, niet alles, want ik weet bijvoorbeeld nog niet hoe ik *Die Zauberflöte* zou moeten aanpakken. Ik heb een beeld van de Koningin van de Nacht: tijdens haar aria draagt ze een grote mantel en zoals bij Bosch of de Ghelderode komt daar dan alles uitrollen, maar ik kan dat nog niet integreren in een sluitende lezing. Ik zou ook graag de Franse romantische opera's doen. Meyerbeers *Hugenoten*. Meyerbeer wordt misprezen maar ik weet dat bij hem de mogelijkheid schuilt tot een verrassend spektakel. Ik droom er al jaren van Bachs *Mattheuspassie* scenisch uit te beelden. In het moderne repertoire: *Jeanne au Bucher* van Honneger, *Oedipus Rex* van Stravinsky. Ik hoop dat ik met Alsina nog iets kan opzetten.

We hebben samengewerkt voor *Wasteland* en artistiek zijn we nog lang niet uitgepraat."

*De knecht van twee meesters (Ro Theater)
Foto Leo Van Velzen*

Bij de Opera voor Vlaanderen ga je 'Aida' regisseren. Waarom?

"Hoe vaak krijg je de aanbieding om zo een reuzespektakel op te zetten? Ik wil vooral laten zien dat het in feite om een erg ontroerend liefdesverhaal gaat. De onderhandelingen zijn nog niet rond, ik heb allerlei eisen gesteld. Ze vragen me bijvoorbeeld om op de scène te repeteren terwijl achter het brandscherm het orkest repeteert. Nooit, heb ik gezegd, maar ze antwoorden dat het bijhen altijd zo gebeurt. Nu, we zien wel. Daarnaast heb ik gesprekken gehad met Gerard Mortier, maar dat is nu nog erg vaag. Volgend seizoen zet ik in Groningen een project op. Anton Smit, de eerste directeur van de Rotterdamse Toneelraad, die me toen vreselijk goed geholpen heeft, werkt daar nu. Ik kan daar een oude droom realiseren: een spektakel over het leven en het werk van Jules Verne. Dat zal met een kleine kern gebeuren, weer helemaal een Camera Obscura-toestand. Peter Tuinman gaat alvast mee. Dat ligt in het verlengde van producties als *Het Liefdesconcilie*. Ik ben altijd gefascineerd geweest door de relatie tussen werk en leven van een schrijver. Ik wil later nog iets opzetten rond het leven van Wagner. Ik zit boordevol ideeën en besef maar al te goed dat ze binnen het Ro-Theater niet haalbaar zijn. Dus moest ik weg, al is dat een sprong in het duister. Maar ik heb gekozen voor de vrijheid en het avontuur. Dat had ik dringend nodig."

Johan Thielemans